

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WOS – KL.3

Lp	Temat lekcji.	Cele nauczania Uczeń powinien wiedzieć (umieć), rozumieć.
1.	Czego będziemy się uczyć w klasie II?	-zna zakres treści nauczania i materiały z których będzie korzystał -zna kryteria ocen -rozumie, w jaki sposób pracować z różnymi elementami podręcznika -wymienia kryteria ocen na stopnie szkolne -wskazuje na przykładach, jak można wykorzystać teksty wyjaśniające i teksty kultury zawarte w podręczniku -ocenia przydatność informacyjną zbiorów biblioteki szkolnej
2.	Integracja w Europie.	Ocena dopuszczająca -wyjaśnia pojęcia: ojcowie założyciele, Unia Europejska, EWWiS, EWG, Euratom, -wskazuje nazwiska ojców-założycieli wspólnot europejskich, nazwy organów politycznych poprzedzających powstanie UE, daty powstania i ich zadania -podaje liczbę członków UE -wskazuje na mapie państwa członkowskie UE Ocena dostateczna -omawia historię powstania UE -wskazuje cele działalności UE -określa cele integracji Europy i chronologicznie kolejne etapy integracji -omawia traktaty ustanawiające i reformujące UE -uzasadnia opinię na temat dalszej integracji Ocena dobra -przedstawia wcześniejsze historyczne metody jednoczenia się Europy. -wymienia przyczyny integracji europejskiej -wyjaśnia, dlaczego narody walczące ze sobą w czasie II wojny pragną żyć w zjednoczonej Europie -wskazuje kierunki integracji i omawia związane z tym problemy Ocena bardzo dobra -analizuje zagrożenia i szanse związane z integracją UE i konfliktami interesów -wskazać kierunki rozwoju UE i możliwość pojawienia się konfliktów -dyskusji na temat dalszego pogłębiania i poszerzania integracji Unii Europejskiej -omawia wpływ rozwoju swobód demokratycznych i bezpieczeństwa socjalnego na rozwój instytucji międzynarodowych Ocena celująca -ocenia różnorodne aspekty funkcjonowania UE: finansowy, polityczny, społeczny, kulturowy itp. -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
3.	Jak funkcjonuje Unia Europejska.	Ocena dopuszczająca -wyjaśnia pojęcia: zasada subsydiarności, solidarności, prawo pierwotne i wtórne, Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Parlament Europejski, Europejski Trybunał Sprawiedliwości, Trybunał Obrachunkowy -wskazuje instytucje UE -wskazuje trzy filary Unii Europejskiej -wskazuje i omawia symbole występują w UE Ocena dostateczna -określa zadania i funkcjonowanie najważniejszych organów UE -wskazuje źródła finansowania unijnego budżetu -omawia system prawny UE -rozdziela, czym zajmują się najważniejsze instytucje UE, -wyjaśnia, skąd pochodzą środki finansowe w budżecie unijnym i na co są przeznaczone Ocena dobra -porównać kompetencje organów UE -ocenia funkcjonowanie zasady pomocniczości i solidarności Ocena bardzo dobra -wymienia nazwiska szefów najważniejszych instytucji unijnych -selekcjonuje informacje z różnych źródeł na temat UE -ocenia zasadę jednomyślności w przyjęciu konstytucji Ocena celująca -poszukuje informacji na temat programów unijnych oraz budżetu UE -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

4.	Miejsce Polski integrującej się Europie.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: żelazna kurtyna, traktat akcesyjny, strefa Schengen, fundusz strukturalny -podaje datę wejścia Polska do UE -omawia zmiany, jakie zaszły w Polsce na początku lat 90. XX w. <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -na przykładzie Polski omawia wymagania stawiane państwom integrującym się z UE -przedstawia Polską drogę do Unii Europejskiej, -omawia prawa i obowiązki wynikające z obywatelstwa UE -wyjaśnia, w jaki sposób Polska może korzystać ze środków unijnych -przedstawia własną ocenę korzyści, jakie niesie ze sobą członkostwo w UE <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia korzyści związane z polskim członkostwem w UE i podaje przykłady korzyści -przedstawia przykłady korzystania ze środków unijnych przez polskie instytucje i przedsiębiorstwa <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia rolę Polski w UE -analizuje zalety i wady członkostwa Polski w Unii Europejskiej -wskazuje przykłady polskiego dorobku, którym możemy wzbogacić kulturę współczesnej Europy jako członek Unii <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia znaczenie takich elementów polskiej polityki zagranicznej, jak: wejście w struktury UE, Rady Europy -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
5.	Polityka zagraniczna. NATO jako filar polskiej polityki obronnej.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: racja stanu, polityka zagraniczna, służba dyplomatyczna i konsularna ambasada, konsul, ambasada, MSZ, NATO -wskazuje główne kierunki polskiej polityki zagranicznej -wymienia podmioty uprawnione w Polsce do prowadzenia polityki zagranicznej -opisuje zadania ambasad, konsulatów -wyjaśnia, czym zajmuje się MSZ -charakteryzuje członkostwo Polski w NATO <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia najważniejsze cele (kierunki) polskiej polityki zagranicznej -charakteryzuje polską politykę obronną -wyjaśnia genezę NATO -omawia etapy poszerzania NATO i zasady działania tej organizacji -wskazuje operacje NATO, w których uczestniczy Polska -wskazuje i omawia zadania najważniejszych organów NATO -charakteryzuje relacje Polski z wybranym państwem na podstawie samodzielnie zebranych informacji <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia zadania polskiej dyplomacji -charakteryzuje różne sposoby działania w polityce zagranicznej -przedstawia i ocenia relację Polski z innymi państwami (w tym z sąsiednimi) -charakteryzuje politykę obronną Polski, -wskazuje i uzasadnia najmocniejsze i najsłabsze strony polskiej polityki zagranicznej -wymienia najważniejsze kierunki polskiej polityki zagranicznej -ocenia przydatność członkostwa w NATO dla polskiej polityki obronnej -przedstawia udział Polski w misjach pokojowych i operacjach militarnych -uzasadnia konieczność współpracy międzynarodowej <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wskazuje i analizuje krytyczne momenty w relacjach z innymi państwami -charakteryzuje i ocenia udział Polski w misjach pokojowych -ocenia bieżącą politykę zagraniczną Polski -na podstawie mapy przedstawia kierunki polskiej polityki zagranicznej w Europie i na świecie -ocenia akcje militarne NATO w Europie i na świecie oraz zaangażowanie Polski w funkcjonowanie organizacji międzynarodowych <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia znaczenie takich elementów polskiej polityki zagranicznej, jak: wejście w struktury NATO, UE, Rady Europy czy uczestnictwo w konfliktach zbrojnych w Iraku i Afganistanie -porównuje skuteczność działania poszczególnych organizacji międzynarodowych -wymienia aktualnych liderów poszczególnych organizacji międzynarodowych -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

6.	Uniwersalny system bezpieczeństwa i współpracy na świecie.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: Karta Narodów Zjednoczonych, Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa -omawia genezę, strukturę i cele ONZ -wskazuje nazwy najważniejszych organów ONZ -wskazuje najważniejsze organizacje wyspecjalizowane ONZ <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia zadania organów ONZ -charakteryzuje działalność wyspecjalizowanych organizacji ONZ, wskazuje ich siedziby -wskazuje na mapie najważniejsze regiony konfliktów i misje pokojowe ONZ -wyjaśnia, jaką rolę pełnią Polacy w misjach pokojowych -omawia przebieg najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych i próby ich rozwiązania <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia udział Polski w misjach pokojowych i operacjach militarnych -wymienia operacje pokojowe ONZ -charakteryzuje poszczególne organy ONZ -ocenia skuteczność działań ONZ -omawia rolę ONZ we współczesnym świecie <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia słabości ONZ -proponuje i ocenia ewentualne inne warianty zapewnienia międzynarodowego bezpieczeństwa -uczestniczy w dyskusji na temat przyszłości i reformy ONZ <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia mechanizmy funkcjonowania ONZ (wybór przedstawicieli, sposób nabywania i utraty członkostwa, podejmowanie decyzji w ZO i RB) -ocenia wkład Polski w funkcjonowanie ONZ -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
7.	Globalizacja i terroryzm.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: globalizacja, globalna wioska, antyglobaliści, alterglobaliści, terror, terroryzm, OECD, NAFTA -wyjaśnia, czym jest proces globalizacji -wskazuje typy globalizacji -wyjaśnia genezę, cele i źródła terroryzmu <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia typy globalizacji -wskazuje przykłady globalizacji -wskazuje i omawia korzyści i zagrożenia płynące z procesu globalizacji -omawia formy działania antyglobalistów -charakteryzuje rolę mediów w procesie globalizacji -wskazuje ważniejsze akcje terrorystyczne i ich miejsce -omawia sposoby zwalczania terroryzmu -wskazuje przykłady organizacji terrorystycznych -opisuje potencjalne skutki działań terrorystycznych <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -podaje i wyjaśnia pozytywne i negatywne skutki globalizacji -charakteryzuje program antyglobalistów -wymienia wpływ globalizacji na własne życie -ocenia proces globalizacji w kontekście szans i zagrożeń dla świata -wymienia przyczyny terroryzmu, określa różne jego typy <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia i porównuje perspektywy globalizacji i antyglobalizacji -ocenia sposoby przeciwdziałania terroryzmowi -ocenia działalność terrorystyczną, uwzględniając zasady moralne, prawo oraz skuteczność działania <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -opisuje wybrane zamachy terrorystyczne w XX i XXI w. -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

8.	Konflikty i zagrożenia we współczesnym świecie.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: konflikt Północ–Południe, kryzys wzrostu -wskazuje na mapie kraje bogatej Północy i biednego Południa, najważniejsze międzynarodowe konflikty zbrojne -wskazuje przykłady konfliktów i ich rodzaje we współczesnym świecie -omawia główne problemy krajów biednych -wyjaśnia, jakie są najważniejsze problemy ekologiczne na świecie i czym są spowodowane <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -charakteryzuje aktualne konflikty i problemy współczesnego świata -opisuje sytuację emigrantów i uchodźców, wskazuje na mapie kraje -wyjaśnia potrzebę podejmowania aktywnych działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego -wyjaśnia jaki ma charakter konflikt Północ–Południe i na czym polega -określa przyczyny ważniejszych współczesnych konfliktów -wskazuje osoby i instytucje działające na rzecz pokoju, ochrony środowiska w Polsce i na świecie -omawia potencjalne skutki konfliktów zbrojnych <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, jak można zapobiegać konfliktom i jak poprawić sytuację krajów biednych oraz chronić środowisko naturalne -charakteryzuje globalny konflikt Północ–Południe (podaje przykłady) -analizuje i porównuje główne problemy społeczności światowej: ekonomiczno-społeczne, cywilizacyjno-kulturowe -uzasadnia, dlaczego w pewnych rejonach świata konflikty pojawiają się częściej niż gdzie indziej <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia sposoby rozwiązywania problemów współczesnego świata -uzasadnia konieczność niesienia pomocy humanitarnej w wybranych rejonach świata -charakteryzuje działalność organizacji humanitarnych <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wskazuje miejsca potencjalnych konfliktów w przyszłości i uzasadnia swój wybór -proponuje działania lokalne, państwowe i międzynarodowe zmierzające do rozwiązania problemów migracyjnych -ocenia skuteczność różnorodnych form przeciwdziałania problemom współczesnego świata (pomoc humanitarna organizacji rządowych i pozarządowych, działalność MWF, BŚ, WHO, WTO) -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
9.	Gospodarstwo domowe. Zasady racjonalnego gospodarowania.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: podmioty gospodarcze, budżet domowy, deficyt budżetowy, nadwyżka budżetowa, budżet zrównoważony, racjonalne i nieracjonalne gospodarowanie, rachunek ekonomiczny -wskazuje rodzaje podmiotów gospodarczych działających na rynku i opisuje, czym się one zajmują -wskazuje rodzaje gospodarstw domowych -przedstawia, jakie są zasoby, dochody i działalność gospodarstw domowych -wyjaśnia, jakie są źródła dochodów i wydatków gospodarstwa domowego -omawia funkcje gospodarstwa domowego -przedstawia, od czego zależy sposób wydawania pieniędzy przez gospodarstwa domowe -określa zasady racjonalnego gospodarowania (maksymalizacja efektów, minimalizacja kosztów) -wyjaśnia, co składa się na budżet domowy <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia zasady funkcjonowania gospodarstwa domowego i potrafi ułożyć jego budżet -wyjaśnia zasady racjonalnego gospodarowania, podaje przykłady racjonalnego i nieracjonalnego gospodarowania oraz stosuje zasady racjonalnego gospodarowania w odniesieniu do własnych zasobów -opisuje cel gospodarowania -wyjaśnia zasady rachunku ekonomicznego -potrafi narysować schemat ilustrujący okrężny obieg dóbr, usług i płatności gospodarstwa domowego i przedsiębiorstwa -interpretuje schemat przedstawiający obieg okrężny dóbr, usług i płatności między gospodarstwem domowym, przedsiębiorstwem i państwem <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia budżet przedsięwzięcia, np. klasowego lub szkolnego -wyjaśnia, jakie związki zachodzą między podmiotami gospodarki -określa liczebność i rodzaje współczesnych polskich gospodarstw domowych -omawia w jaki sposób indywidualne decyzje gospodarstwa domowego i przedsiębiorstw wyznaczają całkowity poziom produkcji, dochody, wydatki <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -posługując się schematem obiegu okrężnego analizuje wpływ na gospodarkę przykładowych wydarzeń <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

10.	Rynek i gospodarka rynkowa. Własność i jej formy.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: rynek, popyt, podaż, cena, cena równowagi, cena rynkowa, wielkość rynku, konkurencja, monopol, oligopol, konsument, własność prywatna/publiczna/spółdzielcza rękojmia, gwarancja -omawia znaczenie i funkcje rynku, wskazuje przykłady różnych rynków -omawia najważniejsze zasady systemu rynkowego -określa od czego zależy wielkość podaży i popytu -wyjaśnia, na czym polega wolna konkurencja -omawia prawa konsumentów <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -charakteryzuje gospodarkę rynkową -omawia, jakie czynniki wpływają na podaż i popyt -wyjaśnia działanie prawa popytu i podaży oraz ceny jako regulatora rynku -opisuje sposoby dochodzenia przez konsumentów ich praw -wyjaśnia zależności między własnością prywatną i publiczną -na podstawie źródeł wyjaśnia, dlaczego w praktyce często wolna konkurencja jest nie doskonała -analizuje rynek wybranego produktu i usługi <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -charakteryzuje własność i jej rodzaje -omawia działanie prawa podaży i popytu -przedstawia rolę ceny w kształtowaniu się popytu i podaży -określa, w jaki sposób kształtuje się cena równowagi -wyjaśnia mechanizm równowagi rynkowej -podaje przykłady monopolu na rynku krajowym <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia skąd biorą się różnice cen podobnych produktów sprzedawanych w różnych sklepach i z czego one wynikają -próbuję ocenić jakie dziedziny życia państwo powinno otaczać opieką, tak aby nie tylko rynek decydował o wielkości podaży i wysokości cen pewnych dóbr czy usług -wyjaśnia skutki działalności monopolu dla konsumentów -przewiduje konsekwencje wprowadzenia euro dla konsumenta polskiego <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia zadania instytucji stojących na straży ochrony rynku konsumenta -opisuje, czym zajmuje się Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
11.	Czynniki produkcji. Przedsiębiorstwo – formy i rodzaje.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: produkcja, przedsiębiorstwo, konsumpcja, spółka: cywilna, kapitałowa, handlowa, osobowa, kapitałowa, z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjna, osoba fizyczna, osoba prawna -wskazuje i omawia czynniki wytwórcze wykorzystywane przy produkcji różnych dóbr -wymienia rodzaje spółek i ich podział -wskazuje elementy wchodzące w skład przedsiębiorstwa -wyjaśnia, kto może prowadzić działalność gospodarczą <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia formy działalności gospodarczej -rozpoznaje i rozróżnia rodzaje spółek na rynku polskim -wyjaśnia, na czym polega działalność rolnicza -przedstawia cele i formy działalności przedsiębiorstwa -określa, kto może zostać przedsiębiorcą <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia skróty donoszące się do poszczególnych rodzajów spółek -charakteryzuje poszczególne rodzaje spółek(osobowe, jawne, partnerskie, komandytowe, z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjne) -określa zależności między produkcją i konsumpcją (system wymiany dóbr i usług) <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia różnice między rynkiem konsumenta i producenta -analizuje problem ograniczenia produkcji w niektórych dziedzinach (np. produkcja broni, materiałów niebezpiecznych) <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wskazuje perspektywy rozwoju gospodarczego (np. rozwój rynku usług, nowe formy pracy i usług, tworzenie sztucznych potrzeb) -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

12.	Zostań przedsiębiorcą.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: upadłość, indywidualna działalność gospodarcza, koszt uzyskania przychodu, przychód, dochód brutto i netto -wskazuje elementy działań marketingowych <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia zasady prowadzenia indywidualnej działalności gospodarczej -wyjaśnia, na czym polega marketing i jakie są jego narzędzia -określa zależności między elementami działań marketingowych -wyjaśnia na przykładach znaczenie działań marketingowych dla przedsiębiorstwa i konsumentów <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -uzasadnia zależności między elementami marketingu <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia problem ograniczenia zysku <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -opracowuje plan finansowy własnej firmy -poszukuje informacji o możliwościach pozyskania funduszy na rozpoczęcie działalności gospodarczej (kredyt bankowy, projekt UE, programy UP) -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
13.	Od gospodarki centralnie planowanej do gospodarki rynkowej.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: gospodarka centralnie sterowana, transformacja gospodarcza, plan Balcerowicza, inflacja, deficyt budżetowy, Okrągły Stół, prywatyzacja -wskazuje różne rodzaje systemów ekonomicznych -charakteryzuje gospodarkę centralnie sterowaną w PRL -omawia przyczyny upadku gospodarki centralnie sterowanej, <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, na czym polegały zmiany ustroju gospodarczego w Polsce po 1989 r. -przedstawia główne założenia planu Balcerowicza -wskazuje negatywne i pozytywne skutki transformacji gospodarczej <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, do czego miała służyć gospodarka centralnie sterowana i jaki wpływ na gospodarkę miał system komunistyczny -wyjaśnia, jakie cele miało RWPG -charakteryzuje i porównuje różnice między gospodarką centralnie sterowaną i rynkową -uzasadnia konieczność przekształceń gospodarczych w Polsce -interpretuje dane na temat gospodarki -ocenia plan Balcerowicza w kontekście skutków społecznych i gospodarczych <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizuje przyczyny klęski gospodarki centralnie planowanej, -charakteryzuje sytuację gospodarczą Polski na tle innych państw UE <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia zamożność Polaków w porównaniu z innymi mieszkańcami UE -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

14.	<p>Polityka gospodarcza państwa. Polska w systemie współpracy gospodarczej.</p>	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: podatki bezpośrednie, pośrednie, PKB, wzrost gospodarczy, inflacja, recesja, budżet państwa, deficyt budżetowy, nadwyżka budżetowa, równowaga budżetowa, skarb państwa, obligacje, eksport, import, integracja gospodarcza -wymienia rodzaje podatków -zna skalę podatkową -wyjaśnia, od kogo zależy wysokość podatku -wskazuje źródła dochodów i wydatków budżetu, obszary integracji gospodarczej -wskazuje nazwy najważniejsze międzynarodowe organizacje o charakterze gospodarczym <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: podatek dochodowy (PIT), podatek od wartości dodanej(VAT), podatek od przedsiębiorstw(CIT) -wskazuje towary i usługi obłożone podatkiem -przedstawia czynniki wpływające na kształt budżetu -omawia funkcje i cechy podatków -określa cele polityki gospodarczej państwa -uzasadnia, dlaczego trzeba płacić podatki -omawia zadania najważniejszych międzynarodowych organizacji o charakterze gospodarczym -charakteryzuje obszary integracji gospodarczej -oblicza wysokość podatku PIT (według przykładowych prostych danych) -interpretuje dane na temat gospodarki <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -charakteryzuje rodzaje podatków w Polsce -uzasadnia wprowadzenie podatku akcyzowego, niski CIT w Polsce -przedstawia zasady tworzenia budżetu -wyjaśnia, w jaki sposób cele polityki gospodarczej państwa wpływają na jego budżet -charakteryzuje międzynarodową współpracę gospodarczą -ocenia strukturę towarową i geograficzną handlu zagranicznego <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia rolę państwa w gospodarce rynkowej -ocenia skalę podatków w Polsce -porównuje wielkość eksportu Polski z wybranymi państwami postkomunistycznymi należącymi do UE <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -opisuje sposoby pokrywania deficytu budżetowego -wyszukuje wysokość podatków PIT w pięciu najbogatszych krajach UE -porównuje je z podatkiem PIT w Polsce -przedstawia własne propozycje inicjatyw, które można by finansować z dochodów państwa -ocenia aktualny stan polskiej gospodarki -porównuje obecny stan polskiej gospodarki z sytuacją gospodarczą w innych krajach UE -porównuje wskaźniki poziomu polskiej gospodarki ze wskaźnikami stanu gospodarki innych państw -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
15.	<p>Praca i przedsiębiorczość.</p>	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: praca, pracownik, pracodawca, rynek pracy -wyjaśnia, czym jest praca dla człowieka -omawia cechy człowieka przedsiębiorczego <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnić znaczenie pracy i przedsiębiorczości w aspekcie ekonomicznym -wskazuje korzyści ekonomiczne, psychologiczne i społeczne płynące z pracy -określa zasady organizacji pracy (wyznaczenie celu, planowanie, podział zadań, harmonogram, ocena) <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -stosuje w praktyce podstawowe zasady organizacji pracy (ustalenie celu, planowanie, podział zadań, harmonogram, ocena efektów) -wyjaśnia zależności między różnymi aspektami pracy (ekonomicznym, psychologicznym, społecznym) <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizuje ograniczenia rynku pracy -uzasadnia konieczność ciągłego poszerzania i doskonalenia umiejętności oraz zdobywania wiedzy w zmieniającym się rynku pracy <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizuje działania instytucji wpływających na rynek pracy -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

16.	Wybór szkoły i zawodu.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: zawodów, kwalifikacje zawodowe, zainteresowania, zdolności, użyteczność zawodowa, doradztwo zawodowe -zna strukturę szkolnictwa w Polsce -wymienia typy szkół -wskazuje czynniki decydujące o wyborze szkoły -wskazuje kryteria poznania własnych zainteresowań i określenia zdolności -planuje własną ścieżkę edukacji i kariery zawodowej -wyjaśnia, gdzie i jak szukać porady związanej z wyborem zawodu -wskazuje własne predyspozycje zawodowe <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia etapy wyboru zawodu -wymienia błędy popełniane przy wyborze szkoły -wymienia instytucje wspomagające ucznia przy wyborze szkoły i zawodu -określa swoje mocne i słabe strony -charakteryzuje kwalifikacje zawodowe potrzebne do wykonywania wybranego zawodu -charakteryzuje umiejętności niezbędne na aktualnym rynku pracy -podaje umiejętności i predyspozycje osobiste niezbędne do wykonywania określonych zawodów <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia poradnictwo zawodowe w Polsce -sporządza własny ranking szkół w regionie -uzasadnia wybór szkoły -przedstawia cechy i umiejętności, których pracodawcy oczekują od kandydatów do pracy -analizuje kryteria wyboru zawodu -uzasadnia dokonany przez siebie wybór dalszej ścieżki edukacyjnej i kariery zawodowej <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -porównuje strukturę szkolnictwa w Polsce ze strukturą szkolnictwa w Unii Europejskiej -ustala adresy najbliższych instytucji zajmujących się doradztwem zawodowym -przedstawia i ocenia strategie przygotowania do zawodu i poszukiwania pracy -wskazuje zalety i wady wykonywania określonych zawodów <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -oddziela kwestię prestiżu zawodowego od wysokości zarobków związanych z wykonywaniem określonych zawodów -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
17.	Poszukiwanie pracy.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: CV, list motywacyjny -wskazuje źródła informacji o ofertach pracy -wymienia niezbędne dokumenty potrzebne do podjęcia pracy -wymienia rodzaje umów z pracodawcą -rozumie, że dokumenty, ich jakość i wygląd są ważną informacją na temat kandydata -zna rodzaje CV -znajduje informacje o możliwościach zatrudnienia <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -pisze życiorys (CV), list motywacyjny, ofertę pracy -wymienia sposoby poszukiwania pracy -wyjaśnia, jak przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej -wyjaśnia, jakie informacje są istotne w rozmowie kwalifikacyjnej -omawia charakter różnych umów z pracodawcą -przedstawia zasady zatrudniania młodocianych -charakteryzuje potrzeby lokalnego rynku pracy <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -sporządza listę potencjalnych pracodawców w środowisku lokalnym -formułuje przypuszczalne pytania, które może zadać pracodawca podczas rozmowy kwalifikacyjnej -wskazuje korzyści wynikające ze zdobywania doświadczenia zawodowego w trakcie odbywania stażu <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -formułuje własne pytania do pracodawcy -charakteryzuje umowy o pracę -ocenia skuteczność różnych form poszukiwania pracy <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia wady i zalety prowadzenia własnej działalności gospodarczej, pracy na podstawie umowy o pracę i umowy cywilnej, pracy w pełnym i niepełnym wymiarze godzin -przeprowadza rozmowę kwalifikacyjną z perspektywy pracodawcy -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

18.	Bezrobocie – przyczyny i skutki.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: zasoby siły roboczej, współczynnik aktywności zawodowej, bezrobocie, siła robocza, stopa bezrobocia, pośrednictwo pracy, koszty pracy -wskazuje rodzaje bezrobocia -omawia sposoby zwalczania bezrobocia <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia rodzaje bezrobocia -omawia formy pomocy oferowane przez państwo -oblicza stopę bezrobocia -omawia przyczyny bezrobocia i możliwości jego uniknięcia -określa skutki bezrobocia <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia sytuację na rynku pracy w Polsce -próbuje podać możliwe rozwiązania, które poprawiłyby tę sytuację -wskazuje przyczyny bezrobocia w swoim regionie, miejscowości i podaje możliwe rozwiązania tego problemu -ocenia rolę państwa w zwalczaniu bezrobocia <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia sposoby przeciwdziałania bezrobociu, indywidualne i społeczne skutki bezrobocia -porównuje bezrobocie w swojej miejscowości z bezrobociem w Polsce i wyciąga wnioski -proponuje formy niesienia pomocy osobom pozbawionym środków do życia <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizuje zjawisko bezrobocia w UE i na świecie -ocenia skutki emigracji zarobkowej z perspektywy społecznej, ekonomicznej, politycznej i kulturowej -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
19.	Pieniądze.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: pieniądz, pieniądz, pieniądz, pieniądz, depozyt, weksel, barter -omawia funkcje pieniądza -wymienia współcześnie występujące formy pieniądza, formy środków płatniczych -omawia, jakie korzyści wynikają z zastosowania pieniądza jako środka wymiany -wskazuje funkcje i cechy pieniądza <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia na przykładach funkcje, formy i cechy pieniądza w gospodarce rynkowej -określa, do czego potrzebny jest pieniądz w gospodarce -omawia historię pieniądza <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -charakteryzuje funkcje pieniądza i jego rodzaje -podaje historyczne formy pieniądza <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wskazuje i ocenia rolę pieniądza w życiu społecznym -przewiduje konsekwencje wprowadzenia euro dla konsumenta polskiego <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia ideę wprowadzania wspólnej europejskiej waluty – euro -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

20.	Banki, kredyty, giełda.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: inflacja, deflacja, papiery wartościowe, akcje, obligacje, bank centralny, banki komercyjne, NBP, Rada Polityki Pieniężnej, konto bankowe, lokata, kredyt, fundusz inwestycyjny czek, stopa procentowa -wymienia rodzaje banków, kredytów, typy kart płatniczych <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia zadania i funkcje banków, giełdy papierów wartościowych -wyszukuje i zestawia ze sobą oferty różnych banków (konta, lokaty, kredyty, fundusze inwestycyjne), -wyjaśnia, na czym polega oszczędzanie i inwestowanie -omawia formy oszczędzania i inwestowania pieniędzy <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -charakteryzuje różnorodne kredyty, typy kart płatniczych -porównuje i ocenia oferty różnych banków -wyjaśnia rolę NBP w systemie bankowym -omawia historię bankowości -przedstawia pozytywne strony posiadania karty płatniczej <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -analizuje rolę banków w gospodarce, polityce, życiu społecznym -uzasadnia wybór banku, w którym wzięłyby kredyt/założyłyby depozyt pieniężny -wskazuje szanse i zagrożenia wynikające z korzystania z różnorodnych usług bankowych <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, co wpływa na tworzenie systemu pieniężnego w danym państwie -porównuje i ocenia jakość usług bankowych -prezentuje ofertę wybranych banków internetowych -odszukuje w internecie informacje o wynikach indeksów giełdowych -przedstawia zasady funkcjonowania funduszy inwestycyjnych -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
21.	Etyka w miejscu pracy.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: ZUS, NFZ, KRUS, etyka zawodowa, Kodeks Pracy, mobbing -określa cechy dobrego pracownika i pracodawcy -wskazuje prawa i obowiązki pracowników i pracodawców -wskazuje typy ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -omawia prawa i obowiązki pracownika -wyjaśnia, czemu służą ubezpieczenia społeczne, charakteryzuje system ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych -przedstawia sposoby walki z mobbingiem -wymienia zawody zaufania publicznego <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wskazuje zależność między prawami i obowiązkami pracowników i pracodawców -wyjaśnia, z jakiego powodu nie wolno dyskryminować pracownika -podaje nazwy instytucji, do których można zwrócić się o pomoc w przypadku łamania praw pracowniczych i mobbingu <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia wpływ związków zawodowych i Państwowej Inspekcji Pracy na warunki pracy -wyjaśnia dlaczego w pewnych zawodach etyka ma większe znaczenia niż gdzie indziej <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia znaczenie ustalania tzw. płacy minimalnej z perspektywy rządu, związków zawodowych, pracodawców i pracowników -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć

22.	Etyka w biznesie.	<p>Ocena dopuszczająca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: biznes, korupcja, „szara strefa”, drugi obieg gospodarczy, CBA -omawia rodzaje nieuczciwych praktyk w biznesie -wyjaśnia, na czym polega zjawisko korupcji -przedstawia przyczyny powstawania „szarej strefy” w Polsce <p>Ocena dostateczna</p> <ul style="list-style-type: none"> -przedstawia zasady etyczne w biznesie -charakteryzuje szarą strefę w biznesie -omawia przyczyny korupcji i jej skutki dla gospodarki -podaje przykłady szarej strefy w gospodarce i ocenia je -charakteryzuje politykę państwa wobec „szarej strefy” w kontekście wymienionych przyczyn jej powstawania <p>Ocena dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia etyczne aspekty „pracy na czarno” -wyjaśnia konsekwencje istnienia „szarej sfery” w gospodarce -podaje skutki odrzucenia zasad moralnych w biznesie -przedstawia rozwiązania, które mogłyby ograniczyć tzw. szarą strefę, nieetyczne zachowania i korupcję w życiu gospodarczym <p>Ocena bardzo dobra</p> <ul style="list-style-type: none"> -ocenia potrzebę zasad etycznych w działalności biznesowej -ocenia postawy Polaków wobec zjawiska korupcji i „szarej strefy” -gromadzi argumenty do dyskusji na temat braku możliwości prawnego usankcjonowania zaufania -odnajduje informacje o kodeksach etyki zawodowej <p>Ocena celująca</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia zjawiska nieuczciwej konkurencji i dumpingu -udowadnia pozytywną rolę kapitału zaufania (teoria gier) w biznesie -analizuje kodeksy etyki zawodowej -samodzielnie formułuje opinie i wnioski, rozwiązuje problemy w twórczy sposób, wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć
-----	-------------------	---